



Cal Vitarella

Gisclareny

Ubicació

Comarca:	Berguedà
Lloc/Adreça:	A la part més oest del veïnat del Coll de la Bena i al costat de Cal Xamberg damunt el camí ral de Coll de la Bena.
Emplaçament	Pista de Bagà a Coll de la Bena (15 pk) poc abans d'arribar al coll a l'esquerra hi ha el veïnat a l'esquerra.
Alçada:	1407
Coordenades:	
Latitud:	42.25714
Longitud:	1.76723
UTM Est (X):	398316
UTM Nord (Y):	4679062

Classificació

Número de fitxa	08093 - 137
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Conjunt arquitectònic
Estil / època:	Modern Popular
Segle	XVII-XIX
Estat de conservació	Bo
Notes de conservació:	Se n'ha refet la coberta a dues vessants del volum principal de la casa que es conserva en bon estat. La pallissa i l'eixida encara conserven la d'origen però està molt ben conservada ja que la casa s'utilitza com a segona residència
Protecció	Inexistent
Accés	Fàcil
Ús actual:	Residencial
Titularitat	Privada
Titular:	08092A005000960000YY
Fitxes associades:	

[Ca l'Estevenés](#)

[Cal Xamberg](#)

Descripció

El conjunt arquitectònic de Cal Vitarella està situat a l'oest del veïnat del coll de la Bena a sota de Cal Cargol i damunt del camí ral de Gisclareny a Coll de la Bena en un vessant solell de la muntanya que mira als prats del coll de la Bena i també al Pinar. El conjunt està compost per la masia pròpiament dita amb els coberts per al bestiar situats a l'entorn de l'era i l'eixida adossada a la part del davant. El cos principal de la casa és de planta més aviat quadrada format per una planta baixa, un primer pis i unes golfes cobertes amb teulada a dues vessants de teula ceràmica damunt de cavalls i llates de fusta i amb el carener perpendicular a la façana principal que s'orienta a migdia. La porta d'entrada es situa a la part del llevant a l'alçada del primer pis i és accessible mitjançant una escala de pedra. L'organització de les obertures en façanes hi ha un major predomini del massís respecte el buit especialment a la façana de tramuntana que és completament cega i llisa llevat del volum semicircular del forn de pa situat a l'alçada del primer pis. La façana oest hi té oberta una porta flanquejada per dues finestres a nivell del primer pis i a la banda est hi ha la porta d'entrada a l'alçada del primer pis i una segona a la planta baixa que comunica amb les quadres ja que la resta està ocupada pel volum de les quadres que s'adossa a llevant. La única façana que presenta més obertures és la sud on hi ha adossat un cos rectangular de planta baixa i primer pis cobert amb teulada a un sol vessant amb el carener paral·lel a la façana i on hi té oberta una àmplia eixida amb barana de fusta a l'alçada del primer pis. Està flanquejada per dues finestres rectangulars amb bastiments de fusta. A nivell de la planta segona hi ha obertes tres finestres rectangulars de reduïdes dimensions i una darrera a sota el pinyó de la façana. L'aparell és de maçoneria de carreus de pedra mal treballats i escairats, units amb argamassa de calç i col·locats en filades més aviat irregulars. Únicament són amb aparell de pedra més acurada les cantonades de les parets principals i també alguns muntants d'algunes obertures en planta baixa. Adossat a llevant hi ha un cos rectangular d'un cobert amb teulada a dues vessants de teula ceràmica àrab damunt de cavalls i llates de fusta i amb el carener paral·lel a la façana principal. La majoria de les parets són cegues llevat de la principal on hi ha una gran obertura coberta en llinda de fusta d'accés a la quadra a la planta baixa i el buit de les pallisses que ocupa tota la longitud de la façana separades per un pilar central. Aquestes obertures estan protegides amb posts verticals de fusta seguint l'exemple de moltes cases del municipi. L'aparell és de maçoneria de carreus de pedra mal treballats i escairats, units mitjançant morter de calç i col·locats en filades més aviat irregulars. Tant la casa com els coberts i la pallissa estan oberts a l'era principal de la casa pavimentada amb lloses de pedra que mira a migdia i que està sostinguda per potents murs de contenció. Tot el conjunt està tancant i delimitat per un mur o baluard de maçoneria.

Observacions:

La casa respon al clàssic model de masia de Gisclareny amb els trets característics perfectament conservats i integrats en el paisatge que l'envolta. Arquitectònicament presenta moltes similituds amb la veïna de Cal Andal, Cal Estebenés, la Casanova...S'hi aprecien almenys dues fases cronològiques; una primera situada a tramuntana amb aparell de maçoneria i carreus de pedra més ben treballats i una segona a migdia amb fàbrica més simple. La veïna finca de Cal Xamberg (fitxa 136) va ser utilitzada en temps moderns com a pallissa de Cal Vitarella, raó de la qual en el catàleg de masies i cases rurals està inclosa en una mateixa fitxa (fitxa núm.037).

Història

Segons Eduard Martín (Martín, 2005) troba esmentada per primera vegada la masia de cal Vitarella en l'amillament de 1863 dins els llibres de compliment Pasqual (ACA. Llibrets compliment Pasqual. Amillament 1863) extret de Martín, 2005 annex. 21. En aquest moment la casa tenia com a cap de família Josep Companyó. Hi tenia 4 persones majors de set anys i no pagava cap contribució. La família Companyó era originària de Bagà tot i que la casa pairal era a Brocà (Cal Companyó). Martín els troba esmentats a Gisclareny a partir de mitjans del segle XVIII. De fet en el cadastre de 1776 (AHG. Cadastre de 1776) la casa de cal Vitarella es podria correspondre amb la casa de "Mariano Companyó" (DDAA annex al catàleg de masies) on hi tenia 5 cases ocupades per tres persones i que pagava una contribució de 2 lliures i 6 sous de cadastre personal, 17 sous i 7 diners de cadastre reial i 6 sius i 4 diners de caps de bestiar. El 1900 la casa apareix esmentada entenent que va sobreviure el flux migratori. La casa encara està habitada tot i que els seus amos resideixen a Bagà.

Bibliografia

CABALLÈ CANTALAPIEDRA, F (1995). Les tres-centes cases de Gisclareny. Albí. MARTIN, E (2005). Una mirada sobre la història de Gisclareny. annex. 21 i 22.. DDAA (2007) Catàleg específic de masies i cases rurals de Gisclareny. Fitxa. 037. Annex a la normativa..(dades històriques a les masies incloses) ACA. Llibret de compliment pasqual 1863. AHG. Cadastre de 1776

